

Војни синдикат Србије, Ул. Стапарски пут Ц-12/2 стан 16, 25000 Сомбор, Србија
ПИБ:107854436; МБ:08940843; ТР: 205-184560-84; регистар синдиката бр. 22989
Тел: +38166271112; е-пошта: sekretarijat@vojnisingikatsrbije.rs

ПРВИ И ЈЕДИНИ РЕПРЕЗЕНТАТИВНИ СИНДИКАТ ЗАПОСЛЕНИХ У ОДБРАНИ

Деловодни број: Пр За I-54-1/23

Датум: 18. јули 2023.

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Ул. Немањина бр. 11, 11000 Београд
е-пошта: kontakt@gov.rs

Потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић

Предмет: **ПРЕДСТАВКА**, због израде по Војску Србије и њене припаднике штетног, неуставног и супротног потврђеним међународним уговорима Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о Војсци Србије, из јуна 2023. и **ЗАХТЕВ** за његово повлачење и процедуре - правног промета.

Овај синдикат, обавештен је од запослених у Министарству одбране и Војсци Србије, да је администрација Министарства одбране, наставила са праксом израде нацрта прописа на штету оних на које се у смислу радних односа и права ти прописи односе, а **тако што је по четврти пут, кријући од јединог репрезентативног синдиката у одбрани и заинтересоване јавности, израдило Нацрт Закона о изменама и допунама Закона о Војсци Србије** ("Сл. гласник РС", бр. 116/07, 88/09, 101/10-др.закон, 10/15, 88/15 - УС, 36/18 и 94/19 и 74/21 - УС, у даљем тексту Нацрт) који садржи одредбе које су дугорочно штетне по функционисање Војске Србије, штетне по права професионалних припадника Војске Србије из радног односа и које су у супротности са Уставом Републике Србије и потврђеним међународним уговорима ратификованим од Републике Србије, са којима морају бити у хармонији и сагласју, јер умањују већ достигнут и утврђен ниво права запослених у одбрани.

Иако је то више пута тражио, и ако му то право гарантују међународне конвенције Закон о раду и просторно-технички споразум који има закључен са Министарством одбране, Војни синдикат Србије се и даље не обавештава да Министарство врши израде прописа, нити се укључује у радне групе које раде на припреми прописа од значаја за положај и права професионалних припадника ВС.

Господине потпредседниче Владе и министре одбране,

Позивамо Вас као члана Владе, који се заклео да ће поштовати Устав и законе и да ће радити у интересу грађана Републике Србије, и који је по министарској функцији коју обавља представник послодавца професионалним припадницима Војске Србије, али и као правника који разуме количину правног насиља и лоших нормативних решења садржаних у предметном Нацрту, да предлог овог Нацрта не потпишете и не дозволите да буде стављен у скупштинску процедуру у облику и садржини у којем је сада сачињен.

Уколико би овај Нацрт којим случајем био усвојен, на Војску Србије и њене професионалне припаднике одразио би се на следећи начин:

- 1. Омогућио би старешинама који одлучују о стањима у служби подофицира и официра који раде на пословима безбедносне и контраобавештајне заштите, да под изговором „потребе службе“ која као таква нигде никад није дефинисана, нити се зна шта овај појам подразумева, преведу из службе у којој се налазе у другу службу или род, ако имају стручну спрему за род односно службу у коју се преводе, а сви је имају.**
- 2. Потпуно је обесмишљен и на погрешном тумачењу дефинисан прековремени рад и искључена је свака могућност да се он наплати у стварно оствареном обиму рада.**
- 3. У потпуности се искључује обавеза послодавца да у случају смрти или повређивања професионалног припадника Војске Србије, исплаћује накнаде за сахрану, једнократну новчану помоћ, инвалидност или лечење, стипендију за школовање деце и сл. ако је нешто од тога и у мизерном износу надокнађено по другом пропису.**
- 4. Супружнику или детету погинулог, односно умрлог професионалног војног лица и запосленог у Министарству одбране, може се (што значи и не мора), доделити једнократна финансијска помоћ за измирење обавеза по стамбеном кредиту, отписати дуг за отплату дела стамбеног кредита финансираног из буџета Р. Србије или додељеног из стамбеног фонда Министарства одбране.**
- 5. Легализује се радна недеља професионалних припадника од шест дана, уместо досадашних пет, јер се прековремени рад са досадашњих просечно 32 сата повећава на 60 сати месечно.**
- 6. Обесмишљава се бенефицирани радни стаж и спречава напредовање млађих старешина на наредне дужности, јер ће се под изговором „потреба службе“, лица која су стекла право на пензију моћи да се задрже на својим формацијским местима (углавном највишим командним) још четири године.**
- 7. Дисциплинској комисији у саставу Министарства одбране - Војном дисциплинском суду, дају се овлашћења послодавца, односно надлежних старешина за одлучивање о стањима у служби и извршење прекида службе.**
- 8. Даје се у надлежност органима послодавца да дисциплински кажњавају запослене за поступке које учине, у ванрадно време и када не врше војну службу.**
- 9. Професионални припадник војске одговараће пред Војним дисциплинским судом, уколико се њеки његов гест било када и било где, укључујући нпр. и објаве на Фејсбуку, схвати као увреда.**
- 10. Професионални припадник војске одговараће пред Војним дисциплинским судом, ако се позове на право из члана 25. Устава, односно ако не да пристанак да се над њим, тј. његовим телом врше тестирања.**
- 11. Уколико професионални припадник војске користи право на слободан избор рада, гарантовано чланом 60. Устава, и у своје слободно време ради ван службе у војсци, моћи ће да буде кажњен од стране Војног дисциплинског суда, чак и отказом из војне службе.**
- 12. Укида се независност и слобода синдикалног организовања запослених у Војсци Србије, а рад, деловање и слобода синдиката се ограничавају и уређују општим актима послодавца.**
- 13. Легализује се позивање на дисциплинску одговорност и кажњавање синдикалних представника од стране послодавца који су свуда у свету независни од послодавца и државе и у том смислу уживају имунитет.**
- 14. Сваки запослени у Министарству одбране и Војсци Србије, може се позвати на дисциплинску одговорност и казнити од стране послодавца за све што послодавац сматра да је штетно његовом угледу.**

За изнети приговор и захтев, Војни синдикат Србије, да је следеће, **о б р а з л о ж е њ е**:

Овај синдикат поздравља решења за поједине одредбе из предметног Нацрта, попут одредаба члана 5. или члана 6. Нацрта, јер су оправдане, али већина других одредаба никако не смеју бити усвојене и стављене у правни промет.

У члану 3. предметног Нацрта, који се односи на члан 46. Закона о Војсци Србије, предлаже се додавање одредбе става 2. који због своје прешироке и прецизно недефинисане формулације, ствара **могућност злоупотреба у погледу премештаја и удаљавања из службе без посебног образложења и пристанка** официра и подофицира који раде на пословима безбедносне и контраобавештајне заштите, у другу службу или род, **под изговором потреба службе** који појам закон **нигде није прецизно дефинисао и за који појам критеријуми уопште не постоје**. Да је по среди перфидан покушај да се у Закон о ВС, имплементирају одредбе које ће легализовати самовољу руководиоца и старешина у безбедносној и контраобавештајној служби, јасно се види из одредбе садашњег члана 46. Закона о ВС, којој је аутор спорног Нацрта додао други став, а која одредба јасно прописује да је за превођење из једног рода или службе у други род или службу, поред потреба службе, **потребан и пристанак официра или подофицира који се преводи**, што се сада из неразумљивих и неоправданих разлога искључује у предложеном спорном ставу 2. На описан начин неосновано се **у односу на све друге официре и подофицире на служби у ВС и МО, дискриминишу само припадници безбедносних и контраобавештајних служби** који би уколико се овај предлог усвоји били једини који се могу преводити и премештати у други род или службу **без свог пристанка**, што је недопустиво са аспекта стандарда који важе за радне односе и права из радних односа који између осталог забрањују **дискриминацију по личном својству и свакоме гарантују слободан избор рада**. Оваква одредба била би јединствена и усамљена у правном поретку Републике Србије, јер би она у пракси значила да се лицу **које је изабрало одређену професију или занимање и у тој професији се усавршавало и специјалистички оспособљавало, супротно његовој вољи може присилно** поставити да ради на другом радном месту и на неким другим пословима. У пракси то би било исто као када би се лекар који је нпр. завршио специјализацију у области ортопедије преместио на радно место лекара опште праксе само зато јер као лекар има стручну спрему да и те послове ради, а да за то нико не затражи његов пристанак. У досадашњој пракси ВБА и Војне полиције (која представља службу у којој се ради на пословима безбедности), било је различитих случајева злоупотреба од стране руководиоца и старешина покушајем премештања официра и подофицира, а који су такве одлуке побијали и оспоравали различитим правним средствима. У конкретном случају је **очигледна малициозна намера** предлагача спорног Нацрта, да олакша руководиоцима и старешинама да официре и подофицире који раде на пословима безбедносне и контраобавештајне заштите, **удаљавају** из безбедносних и контраобавештајних служби **без икаквог образложења, а да ови притом немају никакав основ да се од таквих одлука заштите**, што је такође у супротности са Европском социјалном повељом и Европском повељом о људским правима, **које забрањују било какву присилу на раду** и гарантују ефективну заштиту права радника да зарађује за живот на послу **који је слободно одабрао**¹. Све наведено, овако дефинисану спорну одредбу предложеног става 2. члана 46. Закона о Војсци Србије, дисквалификује из опције имплементирања у било који закон у Р. Србији, па и Закон о Војсци Србије, који као и сви други закони мора бити у сагласју са потврђеним међународним уговорима, нарочито оним који долазе из Европе, **што конкретно није случај**.

Чланом 8. и чланом 9. предметног Нацрта, који се односе на члан 83. став 2. и члан 84. Закона о Војсци Србије, на перфидан начин прописане су околности **које искључују право професионалног војног лица да оствари увећану плату по основу прековременог рада**. Ако би новопредложене одредбе члана 84. став 2. ступиле на снагу, то је јасно да готово неће постојати околност, односно ситуација у којој ће прековремено радно ангажовани запослени у војсци, моћи да оствари увећану плату, односно накнаду за прековремени рад. Очигледно је да аутор спорног Нацрта или не разуме или неће да разуме шта се подразумева под прековременим радом. Најпростије речено, сав рад за послодавца који је дужи од 8 сати, односно који прекорачује редовно радно време, сматра се прековременим радом, и не може послодавац, у овом случају Република Србије, сама себе разним доскочицама и правним насиљем ослободити обавезе да радника који је ангажован преко редовног радног времена, не плати за тај рад. Према Закону о раду, прековремени рад је дефинисан као рад

¹ Ревидирана европска социјална повеља, део II, члан 1. тачка 2)

дужи од пуног радног времена, до кога може доћи једино у случају воише силе, изненадног повећања обима посла и другим случајевима када је неопходно да се у одређеном року заврши посао који није планирај. Имајући у виду цитирану дефиницију из Закона о раду, јасна је малициозна намера аутора спорног Нацрта, у ставу 2. члана 84, када је прописао да професионално војно лице остварује право на увећану плату из става 1. тачка 2) до 4), овог члана, **осим у случају рада који проистиче из посебних услова службе из члана 83 овог закона**, а то је другим речима, **никад**.

15. У члану 12. предметног Нацрта, који се односи на чланове 93а до 93д Закона о Војсци Србије, брисати речи: „**ако то право није(су) остварио(ли) по другом пропису**“. Припадника који је изгубио живот вршећи војну службу, или се тешко повредио на раду или његове ближње, не треба ускраћивати или ограничавати у остваривању права на накнаду трошкова погребна или остваривање било које врсте солидарне или какве друге помоћи од стране Министарства одбране као послодавца, ако помоћ у таквом случају добију, односно остваре по каквом другом основу. Ово пре свега због тога што помоћ коју ова лица остваре по неком другом пропису, по основу чланства у синдикатима, осигурањем код више осигуравајућих кућа и сл. често су симболична и мизерна у односу на штету коју су у конкретном случају ова лица претрпела и која је као таква (нпр. смрт) ненадокнадива. Зато је важно омогућити овим лицима да солидарну помоћ и рефундацију трошкова у случају смрти, тежих повреда и сл. остваре где год је то могуће. У најмању руку је непоштено да нпр. солидарна помоћ синдиката која износи 12.000,00 РСД, уколико се оствари, **искључује солидарну помоћ послодавца**, а таквих случајева је било у пракси. Овако дефинисана одредба **легализује дискриминацију** јер ће у пракси неко остварити предметну помоћ, а неко не, и **створити основ да се Министарство одбране тужи као што је недавно било тужено у случају дискриминације ветерана**. Из наведених разлога важно је да се наведне одредбе измене на начин како смо претходно предложили.

Члан 13. предметног Нацрта, који се односи на члан 98. сада важећег Закона о Војсци Србије, предлаже измену става 2. тако што прописује да прековремени рад не може да траје дуже од четири (4) часа дневно, односно дуже од шездесет (60) часова месечно, **а брише до сада прописано ограничење за прековремени рад од максимално осам (8) часова недељно**. Овако дефинисана одредба је неприхватљива и супротна Уставу и потврђеним међународним уговорима и из више разлога. Уколико би била усвојена, њоме се **укида ограничење трајања прековременог рада на недељном нивоу** које је тренутно прописано на максимално осам сати, а на месечном нивоу (ако се узме да месец има четири недеље) **повећава прековремени рад за 28 сати**, у односу на садашње прописано ограничење. Ово јасно указује да се **већ достигнути ниво људских и радничких права запослених у Војсци Србије умањује што је противуставно**. На описан начин, у Републици Србији, **једино ће запослени у Војсци Србије, имати прековремени рад у обиму до 60 часова месечно и то без ограничења на недељном нивоу, који се уз примену претходно дефинисаних одредаба неће плаћати**. Неосновани су незаконити и скандалозни разлози наведени у образложењу спорног Нацрта да је ову измену потребно извршити како би се нормативно створили услови за регулисање и исплату остварених прековремених сати, ово пре свега јер професионални припадници ВС **не смеју бити радно ангажовани преко законом прописаног радног времена**, па се намеће питање како су онда и дошли у ситуацију да раде прековремено више од 32 часа месечно. У складу са Делом V чланом 3. став 2. Ревидиране европске социјалне повеље, Република Србија је у случају запослених у оружаним снагама **прихватила све одредбе** прописане овом Повељом осим одредбе члана 6. тачка 4. дела II, који се односи на штрајк. С тим у вези, јасно је да је Република Србије, у случају професионалних припадника Војске Србије, у обавези да поштује, између осталог и одредбу Дела II, члана 2. тачке 1. којом се обавезала да обезбеди разуман број дневних и недељних радних сати, **да се радна недеља постепено смањује** до нивоа који дозвољавају пораст продуктивности и други релевантни фактори. Очигледно је да појединци на важним руководећим дужностима у систему одбране, **оваквим противправним изменама закона покушавају да прикрију стање проузроковано искључиво својим лошим руковођењем и командовањем које је и довело до драстичног смањивања бројног стања професионалних припадника Војске Србије**, а што је неминовно изазвало

потребу да преостали професионални припадници војске **раде послове више упражњених радних места на начин недопустив законом и потврђеним међународним уговорима**. Војни синдикат Србије, сматра да се у конкретном случају могу и морају применити други расположиви и популарнији модели унапређења услова рада професионалних припадника војске (нпр. закључењем колективног уговора за делатност одбране којим ће се у већем обиму од закона дефинисати бенефити за запослене и побољшати услови рада у војсци) а како би се војни позив учинио популарнијим и примамљивијим за нову „радну снагу“, а не да се то чини као сада насилним и противправним изменама закона којима се ионако преоптерећени преостали професионални припадници војске додатно оптерећују и **доведе у положај сличан ропству**, односно да непрекидно буду на раду код послодавца и да готово уопште немају слободно време и право на свој приватан живот. Често коришћење фразе да су професионални припадници војске сами и изабрали тај позив, **непримерена је и увредљива** јер је данас, у 21. веку, професионални припадник сваке војске у Европи, па и српске, **грађанин у униформи**, који ужива сва права гарантована међународним конвенцијама која уређују област основних људских права, у вези са чиме је чак и **Европски парламент још 2006. године, дао препоруку**.² Предлагач ове одредбе апсолутно није узео у обзир чињеницу да професионални припадници Војске Србије обављају службу дежурства која траје 24 сата и дуже, а то време проведено на раду не рачуна се као прековремени рад. Сваки припадник Војске Србије обавља месечно, просечно 3 службе дежурства од којих бар једну врши викендом тако да је основом ове чињенице укупан број сати проведених на раду и у вези са радом који по закону износи 176 односно 184 сати рада увећан за 56 сати и просечно већ износи 232 односно 240 сати рада, не рачунајући њихов живот и рад у логорским и теренским условима који се такође по основу члана 83. Закона о Војсци Србије, не сматра прековременим радом. **У Европској унији, са чијим нормама морају бити усаглашени и закони у Србији, радно време је ограничено на 48 часова недељно укључујући и прековремени рад**. Ничанска Повеља о основним правима (2000), прокламује да: “Сваки радник има право на ограничење максималних радних сати, на дневни и седмични одмор, и на годишњи период плаћеног одсуства.” У овој области усвојено је неколико упутстава.³ Слична законодавна ограничења постоје и у другим европским државама које нису чланице Европске уније, а на крају сличне одредбе садржи и Устав Србије у делу који прописује право на рад. **Уношење ове спорне одредбе у Закон о ВС, био би правни преседан у кршењу радног права гарантованог Уставом и потврђеним међународним уговорима**. Следеће питање које се поставља јесте питање надокнаде прековременог рада. Ако се прековременим радом од 60 сати месечно **покушава надоместити недостатак људства**, што је апсурдно и очигледно основни разлог, долазимо у ситуацију као кад се кредит подиже по неповољним условима јер за сат прековременог рада запосленом следује 1,5 сати слободно, што је 90 сати месечно. С обзиром да се прековремени рад тромесечно обрачунава, а користи у наредних шест месеци, поставља се питање постоје ли реалне могућности да лице 270 слободних сати односно 33 слободних дана, искористи у времену од 6 месеци јер би то значило одсуство из јединице 5,5 дана сваког месеца. Свако ко је провео у јединицама Војске Србије и три дана, зна да је ово немогуће и да ће запослени на крају остати ускраћени за надокнаде за прековремени рад и без слободних дана стечених по основу прековременог рада и **што ће резултирати новим судским поступцима против послодавца - Републике Србије, и излагању државе непотребним трошковима**. Поред тога, обзиром на просечну старост кадра у јединицама Војске Србије, даље оптерећење прековременим радом, неспорно би довело до погоршања психофизичког здравственог стања запослених и оставило простор за повећање броја ограниченог способних за службу у веома кратком року, али и одливу кадра због незадовољства, што на крају резултира још већим одливом људства из система одбране. Дакле, оваква одредба не само да је противправна, већ је и контрапродуктивна у смислу да се слаба попуна надокнађује новим притисцима на кадар у систему.

² Препорука Европског парламента број 1742 (2006)

³ Упутство Европског парламента и савета 2003/88/ЕЗ од 04. новембра 2003. године, о неким аспектима организације радног времена; Упутство бр. 93/104 од 23. новембра 1993. године...

Члан 14. Нацрта, који предвиђа да се у члану 110. став 2. Закона о Војсци Србије, после речи: „до две године”, додају речи: „односно до четири године уколико потребе службе то захтевају,” неоправдан је и штетан по Војску Србије у целини, као и по већину професионалних припадника Војске Србије, јер доводи у питање основ за њихов бенифицирани стаж и бенефите које остварују по основу службе у Војсци Србије. Неистинити су наводи из образложења овог предлога да се допуна овог члана врши из разлога **што егзистира проблем попуне кадром, јер се тај проблем овом одредбом неће решити, напротив, продубиће се јер ће изазвати незадовољство код значајног броја старешина који ће бити заустављени у напредовању и који са правом очекују да се њихове наредне дужности ослободе, а не узурпирају од појединаца који очигледно не желе да оду у пензију и одрекну се привилегија које имају у служби и због чијих се личних интереса ова измена и врши.** Ова одредба посебно је спорна јер пре свега доводи у питање основ за бенифицирани радни стаж и додатке плате за рад у војној служби, јер се поставља питање степена „трошења” кадра који врши војну службу ако после испуњења услова за пензију могу несметано да раде још четири године. Опште је познато да велики број подофицира и официра, у једном чину проводи и више од десет година, а један од основних разлога је управо недостатак упражњених формацијских места у наредном, вишем чину. Итекако је јасно да кадар који по закону треба да је у пензији, не може допринети одржању нити унапређењу оперативних и функционалних способности, пре свега због психофизичког стања у коме се обично налази на крају своје војничке каријере. **Такав кадар више представља терет за систем него што му доприноси.** Зато смо става да не треба вршити измену у овој одредби већ настојати да се могућност останка у служби после стицања права на пензију у будућности потпуно укине, осим у заиста оправданим случајевима за лица која се баве научним радом од интереса за одбрану. Важно је нагласити и то, да је последњих година у систему одбране присутна негативна и штетна пракса, да се прописи садржани у правилницима и уредбама, а сада и законска регулатива, **прилагођавају личним потребама појединаца на важним и високим положајима,** који своје службене положаје у том смислу злоупотребљају. Многим у систему одбране је познато да је то случај баш са креирањем овде спорне одредбе. Да је реч о скривеној лошој намери, јасно се види из чињенице да се годинама уназад по старости много млађим старешинама који раде по уговору на одређено време, уговори продужавају чак и на мизерних 6 месеци, а сада је наводно оправдано да неко ради пуне четири године након што је стекао услов за пензионисање по сили закона. Ако је горња граница за останак у служби „клизна” и ако заиста постоји проблем са попуном, зашто се онда не укине ограничење година за пријем у службу у војсци (подофицири 40, а официри 45). Кључно је и просто логично питање, **у чему се огледа потреба службе да било који генерал, високи официр или подофицир, који је стекао услове за пензионисање по сили закона, остане у служби још четири године?** То би имало смисла да нема ко да попуни формацијско место на којем се налазе, или неко друго формацијско место, али то овде конкретно није случај и то зна свако и Војсци Србије. **Ова одредба направљена је искључиво ради задовољења личних интереса појединаца на важним положајима у систему одбране, а не у интересу војске.** Зато смо чврсто на ставу да ова одредба не сме да буде имплементирана у Закон о Војсци Србије, јер је очигледно да је више штетна него што доприноси унапређењу стања ионако забрињавајуће девастираног кадра.

Чланом 15. предметног Нацрта, члан 117. став 4. актуелног Закона о Војсци Србије, мења се тако да се лицима којима служба престаје из разлога што су од стране војнодисциплинског суда осуђени на казну губитак чина или службе, **престанак војне службе рачуна од дана извршности пресуде надлежног војног дисциплинског суда.** Сада је неспорно да је разлог за измену ове одредбе то што је председник Војног синдиката Србије, пред Управним судом оборио незаконит акт о његовом „отказу са рада”, али ни самом аутору ове одредбе није јасно како ће се овако дефинисана одредба у пракси реализовати. Наиме, она је у директној колизији са одредбом става 1. члана 117. Закона о ВС, којом одредбом је прописано да **професионалном војном лицу служба у Војсци Србије престаје разрешењем, на основу акта о престанку професионалне војне службе.** Дакле, ако се узме у обзир да су акта којима се одлучује о стањима у служби професионалних припадника војске управна акта, те да се одлуке војнодисциплинских судова извршавају такође

управним актима командовања, за која се зна када почињу да производе правно дејство, онда је нејасно како се престанак службе кажњеном војном лицу има рачунати од дана извршности пресуде неке дисциплинске комисије, а не даном правноснажности и коначности акта којим је то лице разрешено од професионалне војне службе? О којој количини малициозних намера је овде реч, без трунке осврта пре свега на здрав разум и правно знање, најбоље се види управо из ове одредбе.

У члану 16. предметног Нацрта, који се односи на измене члана 125. Закона о Војсци Србије, у циљу отклањања могућности за било какве злоупотребе и погрешног тумачења, речи: „додатно се вреднује чињеница да је кандидат члан породице...” треба другачије дефинисати и прецизирати у смислу јасно дефинисаних критеријума односно начина на који се ова чињеница додатно вреднује (нпр. Додавањем одређеног броје бодова и сл.) Сматрамо да је циљ ове одредбе добар, али би се ради отклањања и најмање могућности да неко ко није у овом статусу буде дискриминисан, ово требало јасније дефинисати.

Чланом 18. предметног Нацрта, члан 145. актуелног Закона о Војсци Србије, мења се тако да се дисциплинска одговорност запослених у Војсци Србије, пред послодавцем, проширује и на њихово понашање ван службе, у време када не раде код послодавца. На овај начин, **умањује се достигнут ниво људских права запослених у Војсци Србије, јер су они по сада важећем Закону о Војсци Србије, дисциплински одговорни послодавцу само за повреду радне дисциплине у служби.** Овако конструисаним изменама предметних одредаба, **грубо се крши право запослених у Војсци Србије, на поштовање њиховог приватног и породичног живота,** које право им је гарантовано нпр. Европском конвенцијом о људским правима, ратификованом од Републике Србије, са којом српски закони мора да буду у сагласју и у вези са којом је у односу на припаднике оружаних снага Европски парламент дао препоруку број 1742 из 2006. године. Наиме, чланом 8. став 2. актуелног Закона о Војсци Србије, прописано је да је **професионални припадник Војске Србије, у радном односу,** па је нејасно у чему аутор предметног Нацрта темељи основ да **послодавац на било који начин расправља и одлучује о поступцима и понашању запосленог ван радног места и не везано за рад код послодавца.** Из ове законске одредбе јасно произилази да професионални припадници Војске Србије, немају обавезу служења војне обавезе држави, већ да у њу **слободно и својеволјно ступају у радни однос и из ње исто тако слободно и својеволјно иступају.** Из наведеног се недвосмислено закључује да се овако нормираним одредбама предметног Нацрта, супротно стандардима и нормама од Србије потврђених међународних уговора, од стране послодавца, **потпуно неосновано задире у приватност и слободе запослених у Војсци Србије, што до сада није био случај** и што јасно указује на **малициозну намеру аутора предметног Нацрта, да умањи и ограничи ниво људских права и слобода запослених у Војсци Србије,** и да запослене доведе у положај сличан ропству јер ће уколико би ове измене заживеле, **њихов живот у потпуности контролисати послодавац,** што је противправно и неуставно.

Чланом 19. предметног Нацрта, који се односи на измене и допуне члана 149. актуелног Закона о Војсци Србије, указујемо на следеће недостатке. Тачка 4) даје прешироку могућност тумачења и основ да се запослени у војсци кажњава од стране послодавца за **свако недолично понашање чак и ван службе, јер је изостављено да се пропише да насилничко, увредљиво или недолично понашање мора да буде учињено у вршењу војне службе.** Поред тога закон нигде није објаснио ове појмове и шта се нпр. подразумева под недоличним понашањем. Исто се односи и на тачке 7); 8); 13); 18) и 22), а нарочито тачку 29) која се односи на „свако друго поступање” и која по систему „**оно што нисмо могли да се сетимо**”, подразумева све друге могућности прешироког тумачења дисциплинске одговорности на штету запослених у Војсци Србије, а која као таква никако не би смела да буде део закона. Ово тим пре, што се како то воле да нагласе војни дисциплински тужиоцу и судови, одговорност за војне дисциплинске преступе расправља према правилима кривичног права, у којем случају сваки деликт мора да буде предвиђен у закону и јасно дефинисан, а овде то није. Тачка 9), мења се тако да се запосленима у Војсци Србије, **противно Уставом гарантованом праву на неповредивост физичког и психичког интегритета,** прети кажњавањем од стране послодавца

уколико своје тело не подвргну тестирању на присуство опојних дрога. Из угла морала то би можда могло да буде оправдано, али из угла правне науке, ако се узме у обзир непосредна примена Устава и Уставом и потврђеним међународним уговорима загарантованих људских права, то је недопустиво јер се **послодавац овлашћује да казни запосленог који користи или се позива на своје Уставом гарантовано људско право**. Посебан проблем и грубо кршење основних људских права професионалних припадника Војске Србије, чини тачка 24), којом се **противно Уставом гарантованом праву на рад, по коме свако има право на слободан избор рада** и по коме су свима под једнаким условима доступна сва радна места, запосленима у Војсци Србије, **прети кажњавањем уколико раде** уз накнаду или награду ван јединице, односно установе или самостално обављају професионалну делатност. **Ниједан послодавац у Републици Србији, не може и не сме условљавати запосленог у погледу права на рад и слободног избора рада ако ради код другог послодавца**. Као што смо претходно већ навели, професионални припадник Војске Србије, је у радном односу, а да ли ће он поред тог рада обављати још који, то је искључиво на његовој вољи и слободној одлуци јер му управо ово право јемчи Устав и потврђени међународни уговори и **нико му то право ни под којим условима не може одузети или ускратити, нити се он сам тог права може одрећи** (члан 60. Устава РС). Поред Устава, право на слободан рад и слободан избор рада свим грађанима Србије гарантује и Европска повеља о основним људским правима, са којом сви закони у Србији мора да буду у сагласју, **што је довољан и јасан разлог да се овим спорним одредбама предметног Нацрта, не дозволи имплементација у Закон о Војсци Србије**. Грубо кршење права професионалних припадника **видљиво је и у одредби тачке 27)**, којом се противно Уставу Србије и потврђеним међународним уговорима, пре свега конвенцијама Међународне организације рада (МОП), а потом и Европском конвенцијом о људским правима и Европском социјалном повељом, јавне власти оличене у администрацији Министарства одбране-послодавца запослених у Војсци Србије, **на перфидан и недопуштен начин, задирући у независност и самосталност синдиката који су правна лица независна од послодавца, покушавају да легализују инструмент присиле над запосленима у Војсци Србије, који се синдикално организују и делују**. Овакво понашање послодавца забрањено је свим конвенцијама МОП које уређују област синдикалног организовања, али и европским конвенцијама. Важно је нагласити, да је **синдикално организовање и деловање свих запослених у Републици Србији, па и запослених у војсци под једнаким условима уређено и прописано Законом о раду**, који је у том смислу *lex generalis*, и из које чињенице јасно произилази да Закон о Војсци Србије, као *lex specialis*, **мора да буде у сагласју са одредбама потврђених међународних уговора и Закона о раду, а он то неће бити ако се ове измене усвоје**. Чланом 6. Закона о раду, прописано је, да се синдикатом сматра **самостална, демократска и независна организација запослених** у коју се они добровољно удружују ради заступања, представљања, унапређења и заштите својих професионалних, радних, економских, социјалних, културних и других појединачних и колективних интереса. Чланом 13. став 2. Закона о раду, прописано је, да представник запослених, због синдикалног организовања или активности у својству члана синдиката или учешћа у тим активностима, **не може бити позван на одговорност, нити стављен у неповољнији положај у погледу услова рада**, ако поступа у складу са законом и колективним уговором. Закон о раду штити синдикалног представника на идентичан начин од притисака послодавца и у члану 188. Ако се узме у обзир чињеница, да **сада важећи Закон о Војсци Србије, ниједном својом одредбом не уређује (нити то може), питања и права синдиката, већ некаквих група синдикалног карактера**, шта год оне представљале, очигледно је да је аутор предметног Нацрта имао “злу намеру”, да **на перфидан начин легализује позивање на дисциплинску одговорност пред послодавцем и кажњавање синдикалних представника запослених у Војсци Србије**, од којих је радњи у складу са међународним конвенцијама **дужан да се уздржава**. Да зло буде веће, то чини једном општом и недореченом нормом, којом сам себи даје могућност слободног и широког тумачења онога што би се могло подвести под разлог и основ за позивање на дисциплинску одговорност и кажњавање запосленог у Војсци Србије, који се синдикално организује и делује. У овој одредби спорно је и то, што се штрајковање наводи као основ за позивање на дисциплинску одговорност, иако Устав Републике Србије, ниједном својом одредбом није предвидео да се право на штрајк било ком запосленом у Србији може потпуно ускратити. Наиме, **Устав предвиђа да се право на штрајк може**

ограничити законом, у складу са природом делатности. Међутим, аутор предметног Нацрта, нигде није предвидео нити одредио услове под којима запослени у Војсци Србије, у складу са природом њихове делатности могу да штрајкују, али им је зато супротно Уставу то право потпуно ускратио и уз то им прети дисциплинским кажњавањем уколико то своје Уставом гарантовано праву буду користили.

На основу свих претходно детаљно образложених чињеница и изнетих разлога којима се јасно указује на **грубо кршење извора права у чијим границама законодавац мора да креира правне норме, ради спречавања штете по Војску Србије и права запослених у Војсци Србије, од потпредседника Владе и министра одбране Милоша Вучевића, у име запослених у делатности одбране на територији Р. Србије, чији смо једини званични законски представници, овом приликом тражимо, да не потпише предметни Нацрт Закона о изменама и допунама Закона о Војсци Србије, из јуна 2023. године,** и тако одредбе на које смо овде указали стави ван правног промета.

Прилог: Нацрт Закона о изменама и допунама Закона о Војсци Србије, из јуна 2023. године.

У нади да нећете дозволити да и овај четврти покушај имплементације сета скандалозних, неуставних и штетних „правних“ норми, постане предмет критика и расправе у српској и међународној јавности, с поштовањем,

ПРЕДСЕДНИК ВСС

ЗАКОН О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА
ЗАКОНА О ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

Члан 1.

У Закону о Војсци Србије („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 101/10 – др. закон, 10/15, 88/15 – УС, 36/18, 94/19 и 74/21 – УС), у члану 13. став 5, члану 14. став 2, члану 32. став 2, члану 42. став 6, члану 54. став 2, и члану 154. ст. 1 и 2. речи: „за официре и подофицире” замењују се речима: „за професионална војна лица” у одговарајућем падежу.

Члан 2.

У члану 19. став 2. тачка 2), члану 136. став 1. тачка 2а) и члану 137. тачка 1), после речи: „капетана” додају се речи: „прве класе”.

Члан 3.

У члану 46. додаје се нови став 2, који гласи:

„Изузетно од става 1. овог члана официр, односно подофицир који ради на пословима безбедносне и контраобавештајне заштите Министарства одбране и Војске Србије, може бити преведен из службе у којој се налази у другу службу или род по потреби службе, ако има стручну спрему за род односно службу у коју се преводи.”

Досадашњи став 2. постаје став 3.

Члан 4.

Одељак изнад члана 54. мења се и гласи:

„1. Унапређивање војника, ученика и кадета војношколских установа и лица на другом стручном оспособљавању за професионална војна лица”.

Члан 5.

У члану 59. ст. 1. и 2. мењају се и гласе:

„Председник Републике може, на предлог министра одбране, професионалном војном лицу за време обављања дужности у мултинационалним операцијама и другим активностима у иностранству одредити привремено непосредно виши или нижи чин за време обављања те дужности.

За време обављања дужности из става 1. овога члана, професионално војно лице остварује сва права привремено одређеног непосредно вишег чина, а задржава права свог чина уколико му се одреди привремено непосредно нижи чин.”

Члан 6.

У члану 72. став 6. после речи. „три године” тачка се замењује запетом и додају се речи: „осим у случају привременог упућивања ради ангажовања у мултинационалним операцијама.”

Члан 7.

Члан 82. мења се и гласи :

„Коефицијент плате професионалног војног лица утврђује се у односу на формацијско место, чин, посебне услове службе, специфичну војну службу и друге услове службе у Војсци Србије, сагласно потребама оперативне способности.”

Члан 8.

У члану 83. став 2. мења се и гласи:

Под радом дужим од пуног радног времена из става 1. овог члана сматра се рад:

- 1) у случају ратног и ванредног стања;
- 2) у случају предузимања мера приправности, рад у случају узбуне у јединици, односно установи, за време војних вежби;
- 3) за време борбе против елементарних непогода и предузимања мера за лечење и спречавање ширења епидемија заразних болести;
- 4) за време дежурства, дужности контролних органа или сличне дужности у команди, јединици или установи Војске Србије;
- 5) за време ангажовања у стално задејствованим снагама за контролу и заштиту суверенитета ваздушног простора Републике Србије снагама за трагање и спасавање, снагама за трагање и снагама за обезбеђење летења; и
- 6) у приликама које захтевају да се продужи започети рад чије би обустављање или прекидање имало штетне последице за оперативну способност команде, јединице, односно установе или би нанело знатну материјалну штету или угрозило живот и здравље војних лица и других грађана.

Члан 9.

Члан 84. мења се и гласи:

„Члан 84.

Професионално војно лице остварује право на увећану плату, и то за:

- 1) минули рад – у висини 0,5% за сваку навршену, односно пуну годину рада остварену у радном односу;
- 2) рад ноћу – за сваки сат рада у висини 28,6 % вредности радног сата плате;
- 3) рад на дан празника који није радни дан – за сваки сат рада у висини 121% вредности радног сата плате;
- 4) прековремени рад – за сваки сат рада у складу са чланом 98. овог закона у висини 28,6% вредности радног сата плате.

Професионално војно лице остварује право на увећану плату из става 1. тач. 2) – 4) овог члана, осим у случају рада који проистиче из посебних услова службе из члана 83. овог закона.

Члан 10.

У члану 85. став 1. брише се.

Досадашњи ст. 2. и 3. постају ст. 1. и 2.

Члан 11.

Одељак изнад члана 91. мења се и гласи:

„2. Новчана примања војника, ученика и кадета војношколских установа и лица на другом стручном оспособљавању за професионална војна лица”.

У члану 91. речи „за официре и подофицире”, замењују се речима „за професионална војна лица”.

Члан 12.

После члана 93. додају се одељак *За Накнаде и помоћи у случају смрти, болести и рођења* и чл. 93а – 93ђ, који гласе:

За Накнаде и помоћи у случају смрти, болести и рођења

Члан 93а

Професионално војно лице има право на накнаду погребних трошкова у случају смрти члана уже породице, ако то право није остварено по другом пропису.

Право на накнаду погребних трошкова у случају смрти професионалног војног лица има члан уже породице или лице које је сносило трошкове сахране.

Професионално војно лице има право на солидарну помоћ у случају рођења детета, усвојења детета, као и смрти члана његове уже породице, а члан уже породице у случају смрти професионалног војног лица.

Професионалном војном лицу може се доделити солидарна помоћ у случају његове дуже или теже болести, односно дуже или теже болести члана његове уже породице.

Члан 93б

Једнократна новчана помоћ припада члановима породице професионалног војног лица ако за време службе или вршења дужности у вези са службом у Војсци Србије без своје кривице погине или умре од задобијене ране или повреде, односно умре од болести која је настала или се погоршала као непосредна последица службе или вршења дужности у вези са службом у Војсци Србије, ако то право нису остварили по другом пропису.

Професионално војно лице које под условима из става 1. овог члана задобије рану, повреду или болест која је настала или се погоршала као непосредна последица службе или вршења дужности у вези са службом у Војсци Србије, па због тога наступи једнократно оштећење његовог организма од најмање 20% има право на новчану помоћ чија се висина одређује према степену телесног оштећења, односно болести.

Нехат се неће сматрати кривицом у смислу овог члана.

Степен телесног оштећења из става 2. овог члана утврђује се према прописима којима се уређују права војних инвалида.

Члан 93в

Деца професионалног војног лица погинулог или умрлог од задобијене ране, повреде односно болести под условима из члана 93б став 1. овог закона, а која су на редовном школовању, имају право на накнаде у вези са школовањем ако не остварују стипендију по другом основу, у складу са овим законом.

Члан 93г

Војнику на служењу војног рока, лицу у резервном саставу док се налази на војној дужности у Војсци Србије, ученику и кадету војношколске установе и лицу на другом стручном оспособљавању за офицере и подофицере, односно њиховим члановима уже породице припада право на једнократну новчану помоћ и право на накнаде у вези са школовањем, под условима који су предвиђени за професионално војно лице у складу са овим законом.

Право на накнаду погребних трошкова има члан уже породице односно лице које је сносило трошкове сахране, у случају да лице из става 1. овог члана:

- 1) погине или умре за време службе у Војсци Србије;
- 2) умре у здравственој установи у коју је за време службе у Војсци Србије упућено и задржано на лечењу и по престанку службе.

Право на накнаду стварних трошкова превоза посмртних остатака до места сахране имају чланови уже породице односно лице које је сносило те трошкове у случају да лице из става 1. овог члана:

- 1) погине или умре за време службе у Војсци Србије;
- 2) умре у здравственој установи у коју је за време службе у Војсци Србије упућено и задржано на лечењу;
- 3) умре у здравственој установи, а претходно је отпуштено из Војске Србије због погоршања обољења које је имало пре ступања у Војску Србије, док остварује здравствену заштиту према пропису који уређује здравствено осигурање војних осигураника.

Члан 93д

Супружнику или детету погинулог, односно умрлог професионалног војног лица и запосленог у Министарству одбране, под условима из члана 93б, може се:

- 1) доделити једнократна финансијска помоћ намењена за измирење обавезе према банци за отплату стамбеног кредита;
- 2) отписати дуг за отплату дела стамбеног кредита финансираног из буџета Републике Србије за дугорочно стамбено кредитирање професионалних војних лица односно за откуп стана додељеног из стамбеног фонда Министарства одбране.

Изузетно супружнику или детету погинулог, односно умрлог професионалног војног лица и запосленог у Министарству одбране, чија смрт није наступила под условима из члана 93б овог закона, једнократна финансијска помоћ може се доделити, односно може се отписати дуг из става 1. овог члана, уколико постоје нарочито оправдани разлози материјалне, односно социјалне природе.

Члан 93ђ

Ближе услове, начин остваривања и висину накнада и помоћи у случају смрти, болести и рођења прописује министар одбране, уз сагласност Владе.

Члан 13.

У члану 98. став 2. мења се и гласи:

„Прековремени рад не може да траје дуже од четири часа дневно, односно дуже од 60 часова месечно. ”

Члан 14.

У члану 110. став 2. после речи: „до две године” додају се речи: „ односно до четири године уколико потребе службе то захтевају,”.

Члан 15.

У члану 117. став 4. мења се и гласи:

„За лице коме служба престаје из разлога предвиђених у члану 110. став 1. тачка 5) и члану 112. став 3. тачка 5) овог закона, престанак војне службе рачуна се од дана извршности пресуде надлежног војног дисциплинског суда.”

Члан 16.

Члан 125. мења се и гласи:

„Члан 125.

При избору за пријем у службу у својству цивилног лица на служби у Војсци Србије додатно се вреднује чињеница да је кандидат члан породице професионалног припадника Војске Србије, односно члан породице пензионисаног професионалног припадника Војске Србије, преминулог професионалног припадника Војске Србије, односно преминулог пензионисаног професионалног припадника Војске Србије и дете палог борца.

Чланом породице, у смислу става 1. овог члана, сматра се супружник, ванбрачни партнер, дете, усвојеник и пасторак.”

Члан 17.

У члану 134. став 1. тачка 7в) мења се и гласи:

„7в) о увећаној плати и накнади плате (чл. 84. и 85) ”.

После тачке 7г) додаје се тачка 7д), која гласи:

„7д) о плати, накнади трошкова и другим примањима за време распоређивања ван Војске Србије односно привременог упућивања у други државни орган или правно лице (члан 90. ст. 1. и 2).”

У тачки 8) речи: „(члан 80. и члан 90. ст. 2. до 5)” замењују се речима: „(члан 80. и члан 90. ст. 3. до 5 и члан 90а).”

После тачке 9) додаје се тачка 9а), која гласи:

„9а) о накнадама и помоћи у случају смрти, болести и рођења (чл. 93а до 93ђ).”

Члан 18.

Члан 145. мења се и гласи:

„Члан 145.

Војна дисциплина је тачно, потпуно и правовремено извршавање војних дужности и других дужности у Војсци Србије, сагласно закону, правилима службе и другим прописима и наређењима надлежних старешина, поштовање у служби и у вези са службом реда и правила понашања утврђених законом и другим прописима.

Припадник Војске Србије дисциплински је одговоран за повреде дужности из службе, као и за свако поступање у вези са службом које је неспојиво са дужностима припадника Војске Србије.

Дисциплинска грешка је лакша повреда војне дисциплине.

Дисциплински преступ је тежа повреда војне дисциплине”.

Члан 19.

Члан 149 . мења се и гласи:

„Члан 149.

Дисциплински преступи су:

- 1) одбијање извршења наређења, односно налога претпостављеног, изузев наређења, односно налога чијим би се извршењем учинило кривично дело;
- 2) неизвршавање или несавесно извршавање наређења, одлуке или налога претпостављеног;
- 3) самовољно напуштање команде, јединице или установе;
- 4) насилничко, увредљиво или недолично понашање;
- 5) изазивање нереди, свађе или туче у служби;
- 6) поступање којим се вређа достојанство подређених, нарочито с обзиром на пол, верско убеђење или националну припадност или кршење права која им по закону припадају;
- 7) уживање опојних дрога или неовлашћено држање супстанци или препарата који су проглашени за опојне дроге;
- 8) навођење другог на уживање опојне дроге или давање другог опојне дроге да је ужива он или треће лице или омогућавање другог да ужива опојну дрогу;
- 9) одбијање тестирања на присуство опојних дрога;

- 10) повреда стражарске, патролне или друге сличне службе;
- 11) неоправдан изостанак са дужности или из службе најмање два радна дана узастопно или три радна дана са прекидима у периоду од 12 месеци;
- 12) злоупотреба права из службе;
- 13) незаконито располагање средствима;
- 14) злоупотреба службеног положаја или прекорачење службеног овлашћења;
- 15) несавестан рад у служби;
- 16) присвајање војне имовине или наношење штете војној или другој имовини;
- 17) немаран однос према повереној имовини;
- 18) повреда тајности података или несавесно чување службених списа или података;
- 19) подношење лажног извештаја;
- 20) давање нетачних података или докумената који су од утицаја на пријем у службу или напредовање;
- 21) фалсификовање, прикривање или противправно уништење службене исправе, књиге или списа;
- 22) употреба фалсификоване исправе;
- 23) непредузимање прописаних мера за чување живота и здравља људи и исправности објеката и технике;
- 24) рад уз накнаду или награду ван јединице, односно установе или самостално обављање професионалне делатности противно условима одређеним законом;
- 25) примање поклона у вези са вршењем послова мимо одредаба закона, примање услуге или користи за себе или друго лице или коришћење службе ради утицања на остваривање сопствених права или права лица повезаних са припадником Војске Србије;
- 26) повреда начела непристрасности или политичке неутралности или изражавање и заступање политичких уверења у служби;
- 27) штрајковање или учествовање у синдикалном организовању, односно синдикалним активностима у супротности са одредбама овог закона;
- 28) непоступање по захтеву војног дисциплинског тужиоца или војног дисциплинског суда;
- 29) свако друго поступање противно прописима којим се штети угледу Војске Србије.”

Члан 20.

У члану 159. после става 3. додаје се нови став 4, који гласи:

„Поступак за расправљање дисциплинског преступа је покренут доношењем наредбе о спровођењу дисциплинског извиђаја.”

Досадашњи ст. 4, 5. и 6. постају ст. 5, 6. и 7.

Члан 21.

Прописи за извршење овог закона донеће се у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог члана примењиваће се прописи који су важили до дана ступања на снагу овог закона, у делу у којем нису у супротности са овим законом.

Члан 22.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе чл. 231. – 239. Закона о Војсци Југославије („Службени лист СРЈ”, бр. 43/94, 28/96, 44/99, 74/99, 3/02 и 37/02 и „Службени лист СЦГ”, бр. 7/05 и 44/05).

Члан 23.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.